

ДЕЯКІ ПИТАННЯ УКРАЇНІЗАЦІЇ В ХАРКІВСЬКОМУ ТЕХНОЛОГІЧНОМУ ІНСТИТУТІ В 1920-ТІ РОКИ

Серенко Дмитро Віталійович

Бережной Владислав Данилович

студенти Національного технічного університету НТУ «ХПІ».

Науковий керівник – доцент **Міщенко М.М.**

e-mail: maryna.mishchenko@khpі.edu.ua

Українізація у 20-30-ті роки ХХ століття зачепила не лише селян та діловодство. Вона зачепила студентство й викладацький корпус.

1926 року були внесені серйозні зміни в програми перших двох курсів усіх факультетів Харківського технологічного інституту (ХТІ). Навчальний тиждень для студентів складав 36 годин. На хід і сутність навчального процесу в ХТІ суттєвий вплив мала політика коренізації, тобто укорінення, яку проголосила більшовицька партія на своєму XII з'їзді в 1923 р.

Ця політика мала своєю метою виховання кадрів з представників неросійської національності для більшовицької партії, які б говорили мовою місцевого населення і послідовно проводили в життя ідеї марксизму-ленінізму.

В Україні ця політика, щоб не називатися «деросійщенням», іменувалася «українізацією». У систему освіти активно запроваджувалося вивчення української мови, чому дійове сприяла позиція знаних у ті часи націонал-комуністів, таких, як М. Скрипник,

М. Хвильовий, О. Шумський (Декрет про українізацію 1923 р.). Вони, фанатично вірячи в комуністичні ідеї, щиро повірили в українізацію та гадали, що духовне піднесення української мови призведе до грандіозних успіхів у всіх сферах життя і приведе Україну до державної незалежності.

В інституті, як свідчать архівні документи, студентство позитивно ставилося до вивчення української мови і культури. На робітфаці на вивчення української мови відводилося 30 годин навчального часу, на основних факультетах – менше. Увесь час гостро стояла проблема нестачі підручників. Процес вивчення української мови знаходився під жорстким контролем ректорату, предметних комісій, громадських організацій.

Ставилося питання переходу ХТІ на українську мову викладання. Частина викладачів з розумінням поставилася до цього, але були й такі, хто відверто продовжували вести заняття російською. Чимало педагогів інституту брали зобов'язання оволодіти українською мовою протягом року. У цьому напрямку було зроблено чимало. Абітурієнти 1928 р. склали вступні іспити вже українською мовою. На жаль, процес піднесення української мови до рівня державної владою було згорнуто на початку 30-х років.

У 30-ті рр. «українізація» була оголошена «буржуазно-націоналістичним ухилом», а її прихильники майже всі були фізично винищені як «вороги народу».

Масовий розстріл української інтелектуальної еліти було здійснено напередодні 20-тиріччя захоплення влади більшовиками.

Тоді загинуло більше 1100 осіб, серед яких були вчені зі світовим ім'ям, письменники, митці, актори та ін.

Необхідно відзначити, ХТІ в 20-ті рр., незважаючи на негаразди, наростив свою матеріально-технічну базу, але чи покращилося становище студентства? Було введено платню за навчання, в залежності від доходів сім'ї.

Архівні дані рясніють записами: «відраховано з ХТІ за несплату», «відновлено у числі студентів, як тих, що внесли плату за навчання». Лише частина студентів навчалася безкоштовно, одержуючи від держави мізерну стипендію, хоча понад 80 % студентів ХТІ були представниками робітників та селян. Збереглись резолюції на заявах про призначення стипендії, навіть відмінникам: «немає фондів». Але, з кожним роком підвищувався рівень успішності студентів ХТІ: 75-82 % їх переходили на наступний курс.

Отже, незважаючи на суперечливі зміни радянської системи вищої школи, (трудова повинність, бригадний метод навчання, чисельні стажування) в кінці 20-х рр. навчальний процес більш-менш стабілізувався, та почав зростати рівень кваліфікації професорсько-викладацького складу.